

Програма професійної підготовки фахівців у «Школі педагога-організатора»

Розробник – Іванова Л.А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної освіти та інноваційних технологій ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Цільова аудиторія – студенти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»; заступники директорів з виховної роботи, методисти, педагоги-організатори (вихователі) дитячих закладів оздоровлення та відпочинку; вчителі ЗОШ I-III ст.; соціальні працівники Івано-Франківської області та інших областей України.

Мета – системна професійна підготовка педагогічних кадрів для роботи в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку.

Основні завдання:

- формування та розвиток управлінського потенціалу педагогічних кадрів системи дитячих закладів оздоровлення та відпочинку;
- актуалізація та поглиблення наявних знань, необхідних для професійної діяльності у сфері дитячого оздоровлення і відпочинку;
- розвиток професійної спостережливості, здатності до педагогічного аналізу;
- створення творчої атмосфери, ситуації успіху, особистісного зростання, самореалізації учасників проекту;
- презентація досвіду роботи дитячих закладах оздоровлення та відпочинку;
- створення передумов для розробки інноваційних проектів, технологій, прийомів педагогічної діяльності у сфері дитячого оздоровлення і відпочинку

Очікувані результати:

- професійна підготовка педагогічних кадрів для роботи з короткотривалим дитячим об'єднанням в умовах дитячих закладів оздоровлення і відпочинку;
- підвищення професійної компетентності педагогічних кадрів дитячих закладів оздоровлення та відпочинку;
- моніторинг процесу системної професійної підготовки педагогічних кадрів для роботи в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку;
- усвідомлення потреби у професійному навчанні;
- підвищення професійної мотивації;
- оволодіння новими техніками мислення і технологіями педагогічної діяльності у процесі професійного спілкування.

Пояснювальна записка

У сучасній українській системі підготовки педагогічних кадрів для роботи в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку професійна підготовка недостатньо актуалізована в якості самостійної педагогічної проблеми, разом з тим, вона знайшла своє втілення у навчально-педагогічній практиці.

Фахове становлення педагогів-організаторів здійснюється в рамках проекту «Школа педагога-організатора» на базі кафедри професійної освіти та інноваційних технологій Інституту післядипломної освіти та довузівської підготовки ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Організація навчання у «Школі педагога-організатора» здійснюється у 2 етапи – теоретико-методичному і практико-орієнтованому, що є важливим чинником максимального наближення процесу навчання до умов практичної діяльності. Програма підготовки педагогів-організаторів – це природний наслідок двох взаємозалежних і доповнюючих один одного процесів: педагогічної практики (для новачків) і підвищення професійної майстерності (для педагогів-організаторів, методистів, заступників директорів з виховної роботи дитячих закладів оздоровлення та відпочинку з певним досвідом роботи) як можливість органічно всотувати нові теоретичні знання у безпосередню професійну діяльність.

У сучасному світі професійні компетентності досить швидко зазнають змін. Сьогодні цінується фахівець, якого характеризують динамічність, рухливість, мобільність, гнучкість, уміння аналізувати, прогнозувати, швидко адаптовуватися до ситуації. Організація навчання у «Школі педагога-організатора» на принципах життєдіяльності дитячих об'єднань, змістовно-рефлексивний компонент програми сприятимуть розвитку означених якостей.

Виходячи з того, що професійна діяльність педагогів-організаторів в умовах дитячих закладів оздоровлення та відпочинку зобов'язує їх оволодіти певним теоретичним мінімумом знань, програма передбачає лекції з педагогіки, науково-методичного та психологічного супроводу виховного процесу, психолого-педагогічних засад організації життєдіяльності дітей в умовах короткочасного перебування в дитячому закладі. Інтерактивні лекції, методичні практикуми, практичні заняття, тренінги, вокршопи сприятимуть розвитку теоретичного, методичного та технологічного видів професійного мислення.

Програма орієнтована на тих, хто бажає за короткий період часу оволодіти знаннями (чи поглибити їх), які необхідні для роботи в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку: студентів, учителів ЗОШ, соціальних працівників, вихователів, педагогів-організаторів, методистів, заступників директорів з виховної роботи дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, аніматорів тощо.

У результаті освоєння програми навчання учасники «Школи педагога-організатора» повинні

знати:

- нормативно-правову базу у сфері оздоровлення та відпочинку дітей в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку України;
- необхідний для початківця педагога-організатора мінімум професійно значущих компетенцій;
- медико-гігієнічні вимоги, які висуваються до організації оздоровлення та відпочинку дітей;
- професійну роль педагога-організатора у педагогічному процесі дитячого закладу оздоровлення та відпочинку;
- організаційну структуру зміни в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку;
- теорію короткочасного тимчасового дитячого об'єднання (колективу) і логіку побудови виховного процесу в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку;
- методику організації та проведення «загонових» (малі форми) і «загальнотабірних» заходів;
- особливості роботи з дітьми різного віку в умовах короткочасного тимчасового дитячого об'єднання;
- шляхи організації ефективної комунікації між дітьми, дітьми та дорослими;

уміти:

- організовувати планування діяльності тимчасового дитячого об'єднання (групи);
- обирати адекватні виховним завданням форми організації «загонових» і «загальнотабірних» заходів;
- визначати «загонові», «загальнотабірні» заходи як складові системи колективно-творчої діяльності і визначати їх значимі цілі й завдання;
- організовувати діяльність дітей на всіх етапах колективно-творчої діяльності;
- створювати умови для розвитку інтересів, можливостей і потреб дітей;
- використовувати методи педагогічної діагностики;
- створювати сприятливий психологічний клімат у тимчасовому дитячому об'єднанні, створювати ситуацію успіху для кожної дитини (групи дітей);
- працювати з інформацією, підбирати і відбирати необхідний матеріал відповідно зі сценарним планом кожного колективно-творчого заходу;
- аналізувати заходи, проведені у групі (загоні), дитячому закладі оздоровлення та відпочинку;
- спілкуватися з дітьми в будь-яких ситуаціях, зокрема й нестандартних; враховувати у спілкуванні з дітьми їх вікові та індивідуальні особливості;
- виявляти лідерів у дитячих об'єднаннях, розподіляти доручення, організовувати колективну роботу, спонукати дітей до творчості;
- організовувати і проводити ігрові форми роботи;
- контролювати себе, свої вчинки, ситуацію;

- визначати ефективність педагогічного впливу;
- використовувати в роботі з дітьми методи стимулювання поведінки;
- надавати першу долікарську допомогу.

Всього годин – 80, з них: інтерактивні лекції – 16 годин, методичні практикуми – 28 годин, практичні заняття – 34 години, тренінги – 2 години.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Модуль 1. Нормативно-правові основи діяльності дитячого закладу оздоровлення та відпочинку

Всього годин – 4, інтерактивних лекцій – 4 год.

Тема 1. Нормативно-правове забезпечення у сфері дитячого оздоровлення і відпочинку (інтерактивна лекція 2 год.).

Нормативно-правові акти з питань організації оздоровлення та відпочинку дітей. Закони України «Про освіту», «Про оздоровлення та відпочинок дітей», «Про охорону дитинства», «Про позашкільну освіту».

Виробничі відносини та оплата праці педагогів-організаторів.

Тема 2. Охорона життя і здоров'я дітей в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку (інтерактивна лекція 2 год.).

Нормативна база дитячого закладу оздоровлення та відпочинку: Правила внутрішнього розпорядку дитячого закладу оздоровлення та відпочинку; Правила безпеки в період перебування дітей у дитячому закладі оздоровлення та відпочинку; Правила організації заїзду, реєстрації, оформлення дітей та організації від'їзду; Правила проведення вступного інструктажу; Правила безпеки при використанні електроенергії у побутових приміщеннях та поза приміщеннями; Правила безпеки під час проведення масових заходів; Інструкція з безпеки життєдіяльності під час занять з фізичної культури і спорту; Інструкція з техніки безпеки та поведінки на воді під час проведення занять у басейні, під час навчання дітей плаванню; Інструкція щодо надання першої долікарської допомоги при нещасних випадках тощо.

Методика проведення інструктажів з дітьми, відповідальність керівництва дитячого закладу оздоровлення та відпочинку і педагога-організатора за проведення і дотримання інструкцій. Охорона праці педагога-організатора.

Модуль 2. Психолого-педагогічні засади організації виховного середовища дитячого закладу оздоровлення та відпочинку

Всього годин – 18, інтерактивні лекції – 6 год., методичні практикуми – 10 год., тренінг – 2 год.

Тема 1. Педагогіка як наука і мистецтво виховання (інтерактивна лекція, 2 год.).

Сутність, предмет, основні закономірності, принципи педагогічного процесу. Понятійний апарат, методи дослідження педагогіки.

Вплив особистості педагога на професійну діяльність. Професійні знання, педагогічні здібності, педагогічні техніки. Педагогічна майстерність педагога-організатора.

Тема 2. Педагогіка літа (інтерактивна лекція, 2 год.).

Педагогіка літа: сутність, особливості становлення та розвитку. Методика, зміст та форми організація літнього відпочинку дітей і підлітків. Виховання та оздоровлення як взаємозалежні складові педагогічного процесу.

Науково-методичний супровід (напрями діяльності, зміст, форми роботи) як управління змінами та інноваціями в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку.

Тема 3. Структура табірної зміни в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку (методичний практикум, 2 год.)

Специфіка організація життєдіяльності дитячого колективу в умовах табірної зміни. Організаційний (адаптаційний), основний і заключний період зміни: цілі та основні завдання, домінуюча потреба дітей, основні характеристики розвитку тимчасового дитячого об'єднання.

Тема 4. Тимчасове дитяче об'єднання як ресурс розвитку особистості дитини (методичний практикум, 2 год.).

Тимчасове дитяче об'єднання (ТДО): сутність, специфічні особливості існування та розвитку. ТДО як засіб організації різноманітної колективної та індивідуальної діяльності. Технології роботи з ТДО. Особистість педагога в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку, його роль у розвитку творчого потенціалу дитини.

Тема 5. Лідерство в дитячому об'єднанні/колективі (інтерактивна лекція, 2 год.).

Лідерство, лідер як носій цінностей колективу, роль лідера у розвитку об'єднання/колективу. Здібності і якості лідера. Взаємодія лідерів в колективі. Організація ефективної роботи лідерів. Організація роботи органів дитячого самоврядування. Педагогічне стимулювання лідерства.

Тема 6. Спілкування як умова розвитку дитячого колективу (тренінг, 2 год.).

Спілкування як одна з основних людських цінностей. Спілкування як умова розвитку відносин. Соціалізація, соціальна зрілість людини і спілкування. Спілкування як процес передачі інформації, емоційного «зараження». Позиції і ролі у спілкуванні, їх зміна і закріплення. Способи вдосконалення спілкування: спосіб організації життєдіяльності, тренінг, інформативний спосіб. Тренінги спілкування. Організація спілкування з дітьми різних вікових груп.

Тема 7. Конфлікт. Причини конфліктів і шляхи їх вирішення (методичний практикум, 2 год.).

Конфлікт і його типи. Причини конфліктів. Логіка розвитку конфлікту, його етапи. Конфліктна ситуація і його учасники. Конфлікти з однолітками, з

батьками, з педагогами, їх причини та можливості подолання. Особливості конфліктів у тимчасовому дитячому колективі. Техніки і прийоми попередження конфліктів.

Тема 8. Аналіз, рефлексія педагогічної діяльності як фактор розвитку дитячого закладу оздоровлення та відпочинку (методичний практикум, 4 год.).

Поняття аналізу/синтезу, педагогічного аналізу. Сутність і види аналізу. Педагогічний аналіз, рефлексія в діяльності педагога. Рефлексія і самоаналіз власної педагогічної діяльності. Роль педагогічного аналізу в управлінні виховним процесом у дитячому закладі оздоровлення та відпочинку. Педагогічний щоденник педагога-організатора. Особливості педагогічного аналізу діяльності педагога-організатора.

Модуль 3. Педагогічне проектування як чинник розвитку дитячого закладу оздоровлення та відпочинку

Всього годин – 6, інтерактивні лекції – 2 год., методичні практикуми – 4 год.

Тема 1. Педагогічне проектування виховного процесу в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку (інтерактивна лекція, 2 год.).

Актуальність педагогічного проектування. Соціальне проектування як вид педагогічної діяльності. Основні закономірності педагогічного проектування. Експертиза як ефективний засіб розвитку педагогічного проектування. Загальні критерії (актуальність, оригінальність проектної ідеї, системність, ефективність, можливість трансляції проектної ідеї). Спеціальні критерії (повнота структури, ступінь опрацювання та узгодженість структурних частин проекту/програми, відповідність цілей, завдань програми і плану дій в тій предметній галузі освіти, в якій передбачаються інноваційні зміни). Практичні критерії (реалістичність, реалізація, керованість).

Тема 2. Цілепокладання як важлива умова ефективності педагогічної діяльності в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку (методичний практикум, 2 год.).

Поняття педагогічної системи. Мета як системотворча складова педагогічної діяльності. Проблема цілей в педагогіці та умови їх реалізації. Специфіка педагогічного цілепокладання. Ціле-ціннісні основи періодів тематичної зміни в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку. Взаємозалежність всіх компонентів педагогічного процесу. Вибір змісту і форм колективно-творчої діяльності в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку.

Тема 3. Планування виховної діяльності в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку (методичний практикум, 2 год.).

Проектно-програмний підхід в системі позашкільної освіти. Сутність понять «проектування», «програмування», «планування». Особливості планування діяльності в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку. Педагогічна програма: призначення, мета, складові. План-сітка тематичної зміни в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку.

Модуль 4. Корпоративна культура дитячого закладу оздоровлення та відпочинку

Всього годин – 6 , інтерактивні лекції – 2 , методичні практикуми – 4 год.

Тема 1. Корпоративна культура як засіб підвищення професійної діяльності (інтерактивна лекція, 2 год.).

Поняття і сутність корпоративної культури. Елементи корпоративної культури. Міфи, легенди, герої. Ритуали, традиції, заходи. Технології формування корпоративної культури.

Тема 2. Особливості корпоративної культури дитячого закладу оздоровлення та відпочинку (методичний практикум, 2 год.).

Корпоративна культура дитячого закладу оздоровлення та відпочинку, її сутність та особливості. Цінності виховного середовища. Специфіка організації життєдіяльності в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку. Педагогізація середовища дитячого закладу. Культура і стиль професійної діяльності. Стиль відносин між педагогами і дітьми. Особистісно-гуманістична спрямованість педагога у стосунках із дітьми та колегами. Вплив корпоративної культури на розвиток і безпеку дитячого закладу оздоровлення та відпочинку.

Тема 3. Особистість та імідж педагога дитячого закладу оздоровлення та відпочинку (методичний практикум, 2 год.).

Портрет сучасного педагога-організатора. Професійна етика педагога дитячого закладу оздоровлення та відпочинку. Поняття іміджу. Сутність, структура, функції іміджу людини. Імідж педагога дитячого закладу. Основні особливості складові іміджу педагога. Технології формування іміджу педагога дитячого закладу оздоровлення та відпочинку.

Педагогічна студія 1. Безпека життєдіяльності дітей в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку

Всього годин – 4, практичні заняття – 4 год.

Тема 1. Безпека здоров'я та життя дітей в умовах дитячого закладу оздоровлення та відпочинку (практичне заняття, 2 год.).

Основи безпеки життєдіяльності. Основні нормативні документи, що регламентують діяльність педагога-організатора з питань безпеки життєдіяльності дітей у дитячому закладі. Попередження ситуацій, небезпечних для життя і здоров'я дітей. Інструктаж із техніки безпеки.

Тема 2. Формування культури здоров'я як пріоритет у вихованні підростаючого покоління: можливості дитячого закладу оздоровлення та відпочинку (практичне заняття, 2 год.).

Санітарно-гігієнічні норми і правила. Врахування вікових особливостей при організації режимних моментів. Правила особистої гігієни. Санітарний день в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку.

Лікувально-оздоровчі та профілактичні заходи в дитячому закладі (режим дня, катання на катері, дозування навантаження протягом дня тощо). Профілактика дитячого травматизму та захворюваності. Надання першої долікарської допомоги. Дії педагога-організатора в екстремальних ситуаціях. Профілактика «вигорання» педагогів-організаторів, засоби відновлення працездатності.

**Педагогічна студія 2.
Коллективно-творча діяльність
у дитячому закладі оздоровлення та відпочинку**

Всього годин – 16, методичні практикуми – 12 год., практичні заняття – 4 год.

Тема 1. Коллективно-творча діяльність в умовах дитячого закладу оздоровлення та відпочинку (методичний практикум, 4 год.).

Коллективно-творча діяльність (КТД) як соціально-педагогічний феномен. Сутність коллективно-творчої діяльності. Види КТД: організаційні, суспільно-політичні, пізнавальні, трудові, художні, спортивні тощо. Стратегія, тактика і технологія КТД. Методика організації та проведення КТД: коллективне планування, коллективна підготовка заходу, проведення заходу, коллективне підведення підсумків, післядія. Форми коллективної рефлексивної діяльності.

Тема 2. Методика організації та проведення коллективно-творчих заходів у дитячому закладі оздоровлення та відпочинку (методичний практикум, 8 год.).

Коллективно-творчі заходи національно-патріотичного, пізнавального, спортивного, екологічного тощо спрямування. Специфіка, методика підготовки, організації та проведення коллективно-творчих заходів у групі та в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку. Методика організації і проведення тематичних днів: День української культури, День творчості, День спорту тощо.

Тема 3. Сценарне планування «табірних» і «загонових» заходів у дитячому закладі оздоровлення та відпочинку (практичне заняття, 4 год.).

Сутність, призначення сценарних планів, методичних сценаріїв. Методика розробки сценарних планів, сценарних розробок. Мова, культура і техніка музичного супроводу.

Досвід провідних дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, зокрема МДЦ «Артек», УДЦ «Молода гвардія»: специфіка сценарних розробок «загонових», «загальнотабірних» заходів.

Педагогічна студія 3.

Спортивна діяльність в умовах дитячого закладу оздоровлення та відпочинку

Всього – 6 год., практичні заняття – 6 год.

Тема 1. Спортивні види діяльності в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку (практичні заняття, 3 год.).

Фізкультурно-спортивна робота: сутність, зміст, форми. Традиційні форми роботи. Види і форми спортивних змагань: волейбол, баскетбол, міні-футбол та ін. Методика організації та проведення тематичного дня спорту, спортивних занять і змагань шахів, шашок, настільного тенісу, настільних ігор, дартсу тощо.

Тема 2. Масові спортивні ігри в дитячому закладі (практичні заняття, 3 год.).

Методика організації та проведення різних видів спортивних ігор. Малі олімпійські ігри. Черлідінг як вид спорту. З досвіду роботи МДЦ «Артек»: артбол – традиційна гра артеківців, конкурси черділерів.

Педагогічна студія 4.

Педагогічна ігротека в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку

Всього годин – 6, інтерактивні лекції – 2 год., практичні заняття – 4 год.

Тема 1. Ігрова діяльність як метод виховання (інтерактивна лекція, 2 год.)

Гра як важливий вид діяльності і засіб навчання, розвитку та виховання особистості дитини. Види і жанри ігор (ігри на знайомство, інтелектуальні, рольові, сюжетно-рольові тощо), особливості їх проведення. Ігрова діяльність в умовах дитячого закладу оздоровлення та відпочинку.

Тема 2. Методика організації ігрових форм у дитячому закладі оздоровлення та відпочинку (методичний практикум – 4 год.).

Педагогічні умови організації ігрових форм роботи у тимчасовому дитячому колективі. Правила та вимоги щодо організації ігор. Сутність, функції, зміст «загальнотабірних» ігор. Технології проведення «загальнотабірних» інтелектуально-пізнавальних, пізнавально-розважальних ігор, квестів туристичного та спортивного напрямів.

Досвід проведення масових ігор в МДЦ «Артек», УДЦ «Молода гвардія».

Педагогічна студія 6. Танцювальний калейдоскоп

Всього годин – 8, практичні заняття – 8 год.

Тема 1. Танець як ефективний засіб виховання дітей в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку (практичне заняття 4 год.).

Види танців. Бальний танець як вид мистецтва. Спортивний танець як синтез спорту та мистецтва. Історичний танець. Народний танець.

Тема 2. Масові, спортивні, бальні танці (практичне заняття, 4 год.).

Із історії спортивного бального танцю. Методика організації та проведення конкурсів масових сучасних танців в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку.

Педагогічна студія 7. Пісенний світ дитячого закладу оздоровлення та відпочинку

Всього годин – 4, практичні заняття – 4 год.

Тема 1. Пісня як засіб виховання дітей (практичне заняття, 4 год.)

Українська народна пісня. Туристична пісня. Роль пісні у виховання дітей. Методика організації та проведення музичних занять, музичних форм роботи в дитячому таборі. Особливості використання пісенного, музичного супроводження «загонових» і «табірних» заходів.

Педагогічна студія 8. Сценічна майстерність

Всього годин – 6, практичні заняття – 6 год.

Тема 1. Театр як виховний засіб в діяльності дитячих закладів оздоровлення та відпочинку (практичне заняття, 2 год.).

Коротка історія зародження театру в Стародавній Греції.

Акторська майстерність. Сценічна мова, словесна дія. Сценічна пластика. Театральна термінологія. Жанри і види мистецтва.

Тема 2. Театралізована діяльність як засіб естетичного виховання дітей (практичне заняття, 4 год.).

Поняття театралізованої діяльності. Зміст, форми театралізованої діяльності в умовах короткочасного тимчасового дитячого об'єднання. Театралізовані ігри, свята, акції, прологи до «загальнотабірних» заходів. Технології організації та проведення театралізованих форм в дитячому колективі в організаційний, основний і заключний періоди зміни. Врахування вікових особливостей при підготовці сценарних планів і проведенні театралізованих форм роботи в загоні.

Досвід використання театралізованих форм роботи МДЦ «Артек», УДЦ «Молода гвардія».

